

LUYỆN TẬP VỀ PHONG CÁCH NGÔN NGỮ CHÍNH LUẬN

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Nắm vững hơn kiến thức về phong cách ngôn ngữ chính luận.
- Biết vận dụng kiến thức về phong cách ngôn ngữ chính luận vào việc đọc - hiểu văn bản và làm văn.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

(Xem phần này ở bài *Phong cách ngôn ngữ chính luận*).

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

Đây là một bài luyện tập. GV hướng dẫn HS làm bài theo trình tự đã có trong SGK.

Bài tập 1

Bài tập này dẫn ra một tác phẩm chính luận hoàn chỉnh, trọn vẹn, đó là *Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, khác với hai bài tập sau, chỉ là những đoạn trích.

Về đặc điểm chung của phong cách ngôn ngữ chính luận thể hiện trong văn bản, cần lần lượt xem xét :

– *Tính công khai về chính kiến, lập trường.* Đặc điểm này thể hiện trong toàn văn bản, tiêu biểu nhất là câu "Chúng ta thà hi sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ".

– *Tính chặt chẽ trong lập luận.* Đặc điểm này thể hiện trong bố cục của văn bản, trong quan hệ giữa các câu, các ý của mỗi đoạn văn.

– *Tính truyền cảm mạnh mẽ.* Đặc điểm này thể hiện ở thái độ của tác giả, ở việc dùng những từ ngữ biểu cảm, những câu cảm thán.

Về cách vận dụng các phương tiện ngôn ngữ, cần tìm hiểu văn bản về các mặt chữ viết, từ ngữ, kiểu câu, biện pháp tu từ và bố cục trình bày.

Bài tập 2

Trực tiếp biểu lộ tình cảm, thái độ bằng câu cảm thán ; dẫn dắt bằng cách so sánh "bên Âu châu", "bên Pháp" với "bên ta", bằng lối hỏi – trả lời.

Bài tập 3

Cần hết sức lưu ý biện pháp điệp ngữ (*nào là..., nào là...*), biện pháp liệt kê, biện pháp hoán dụ (*Kim Vân Kiều quốc, Đại Kim Vân Kiều tộc*).

Bài tập 4

Bài tập này giúp HS vừa nắm vững hơn các kiến thức về phong cách ngôn ngữ chính luận vừa ôn tập về phong cách ngôn ngữ nghệ thuật đã học ở lớp 10.

a) Có thể diễn đạt nội dung hai câu thơ của Nguyễn Đình Chiểu theo nhiều cách. Chẳng hạn : *Sứ mệnh của văn chương và nhà văn là tận lực giương cao đạo nghĩa, đấu tranh không khoan nhượng chống lại lũ gian tà.*

b) Câu thơ của Nguyễn Đình Chiểu thuộc phong cách ngôn ngữ nghệ thuật. Còn câu chúng ta vừa viết ra thuộc phong cách ngôn ngữ chính luận. Hai phong cách ngôn ngữ này có khác nhau ở những đặc điểm chung và ở cách vận dụng phương tiện ngôn ngữ. (Xem lại bài *Phong cách ngôn ngữ nghệ thuật* trong SGK *Ngữ văn 10 Nâng cao*, tập một, và bài *Phong cách ngôn ngữ chính luận* trong SGK *Ngữ văn 11 Nâng cao*, tập hai).

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đinh Trọng Lạc (Chủ biên), Nguyễn Thái Hoà – *Phong cách học tiếng Việt*, Sđd.
- Cù Đình Tú, *Phong cách học và đặc điểm tu từ tiếng Việt*, Sđd.